



شیوه نامه تدوین مقاله پایانی

معاونت پژوهش
اداره کل پژوهش‌های تحصیلی

بهار ۱۴۰۴

مقدمه

یکی از اهداف اساسی تدوین مقاله پایانی، آشناسازی طلاب با شیوه نگارش و تنظیم مطالب در قالب یک اثر علمی و پژوهشی است. این راهنما به زبانی ساده و روان تدوین گردیده و می‌تواند فرآیند تکمیل مقاله را تسهیل نماید. مقاله پایانی به منزله بخشی از الزامات پژوهشی سطح دو بوده و می‌بایست با رویکردی منطقی و علمی به رشته تحریر درآید. به منظور ایجاد انسجام در مقالات پایانی و ارتقای سطح دقت و کیفیت ارزیابی آنها، ضروری است که طلاب محترم کلیه ضوابط و مقررات ذیل را به دقت مطالعه نموده و بر مبنای شیوه‌نامه حاضر، بخش‌های گوناگون مقاله خود را تنظیم و ارائه نمایند.

ساختار کلی مقاله پایانی

۱. عنوان

۲. مشخصات نویسنده

۳. چکیده

۴. کلیدواژه‌ها

۵. مقدمه

۶. متن اصلی (بدنه تحقیق)

۷. نتایج پایانی و پیشنهادها

۸. منابع و ارجاعات

۱. عنوان

عنوان مقاله به منزله یک عنصر کلیدی، هویت و هدف مقاله را مشخص می‌کند و اولین مولفه‌ای است که خواننده با آن مواجهه می‌شود. عنوان مقاله نه تنها باید موضوع را به‌طور واضح بیان کند، بلکه باید توجه خواننده را جلب کند و او را برای ادامه مطالعه ترغیب کند. استفاده از زبانی ساده و هدفمند در عنوان می‌تواند به درک بهتر موضوع کمک کند و از سردرگمی خواننده جلوگیری نماید. به همین دلیل، توجه به نکات زیر در انتخاب عنوان اهمیت دارد:

- عنوان باید مختصر، واضح، شفاف و به‌طور کامل و جامع معرف موضوع مقاله باشد.

- از عبارات خطاب، پرسشی یا قالب‌های شعری پرهیز شود.
- نباید شامل اصطلاحات ناآشنا یا اختصارات باشد.
- عنوان مقاله باید به همراه چکیده و کلیدواژه‌های فارسی در صفحه اول مقاله درج شود.

مثال عنوان صحیح: تحلیل تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر انزوای جوانان: مطالعه موردی تهران

۲. مشخصات نویسنده

نام و نام خانوادگی کامل نویسنده در سمت چپ زیر عنوان نوشته می‌شود و مشخصات نویسنده شامل مقطع تحصیلی، ذکر وابستگی سازمانی، آدرس پست الکترونیکی در پاورقی (همان صفحه) و کد ارایکد (ORCID)^۱ ارائه می‌گردد.

مثال: نام نویسنده: سعید رضایی شریف آبادی

در قسمت پاورقی مشخصات نویسنده به این شکل درج می‌گردد:

استاد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا(س)، تهران، ایران.

Srezae@alzahra.ac.ir

ORCID: 0000-0003-3113-2973

۳. چکیده

الف. به طور کلی، چکیده مقاله شامل نکات مهم و کلیدی است و به سه سوال اصلی پاسخ می‌دهد: ۱. موضوع اصلی مقاله چیست؟ ۲. پاسخ ارائه شده به سوال تحقیق چیست؟ ۳. روش تحقیق جهت دستیابی به نتایج چگونه بوده است؟

چکیده به عنوان خلاصه‌ای از مقاله، باید قابل فهم و جامع باشد تا خواننده بتواند به سرعت درک مشخصی از موضوع، اهداف، روش‌ها و نتایج تحقیق بدست آورد. این امر به ویژه در مقالات علمی اهمیت زیادی دارد، زیرا کمک می‌کند تا خوانندگان تصمیم بگیرند آیا ادامه مطالعه مقاله برایشان مفید است یا خیر.

^۱. آموزش ORCID: یک شناسه منحصر به فرد بین‌المللی است که از orcid.org دریافت می‌شود.

ب. چکیده باید به صورت ساختار یافته و شامل چهار بخش (هدف، روش، یافته‌ها و نتیجه‌گیری) تنظیم شود.

ج. از کلمات و عبارات روشنی استفاده شود که به خوبی محتوا و موضوع مقاله را منتقل کرده و نمایانگر اصل مطلب باشد.

د. چکیده باید در قالب یک پاراگراف و در یک صفحه تنظیم شده و تعداد واژگان چکیده باید حداقل ۱۵۰ و حداکثر ۲۵۰ واژه باشد.

ه. چکیده نباید حاوی ارجاع، جدول یا فرمول باشد.

۴. کلیدواژه‌ها

کلیدواژه‌ها مجموعه‌ای از کلمات هستند که به طور اساسی محتوا و موضوع اصلی مقاله را نمایان می‌کنند. این کلمات به گونه‌ای انتخاب می‌شوند که در صورت جستجوی هر یک از آنها، فرد بتواند به مطالب موجود در مقاله و همچنین مقالات مشابه در همان حوزه علمی دست یابد. به عبارت دیگر، کلیدواژه‌ها به عنوان نشانه‌هایی هستند که دسترسی به اطلاعات مرتبط را تسهیل می‌کنند. کلیدواژه‌ها باید شامل حداقل ۳ و حداکثر ۷ واژه باشند و به ترتیب حروف الفبا تنظیم شوند.

کلیدواژه‌ها ذیل متن چکیده قرار می‌گیرند و هدف آنها کمک به محققان است تا به راحتی و به سرعت به منابع مرتبط با موضوع مورد نظر دسترسی پیدا کنند. به لحاظ فنی، این عمل موجب بهینه‌سازی جستجوهای علمی و افزایش دسترسی به اطلاعات می‌شود.

مثال: کلیدواژه‌ها: *انزوای اجتماعی، شبکه‌های دیجیتال، جوانان.*

۵. مقدمه

مقدمه، تبیین اجمالی نقشه راه محقق برای انجام تحقیق و دستیابی به نتیجه‌ای است که پژوهشگر قصد دارد در تحقیق به آن بپردازد. مقدمه باید خواننده را به موضوع جذب کرده و زمینه‌ای فراهم کند که موضوع مقاله به خوبی درک شود. نوشتن مقدمه‌ای موثر برای یک مقاله نیازمند در نظر گرفتن چندین نکته کلیدی است از جمله:

۱-۵. آغاز با عبارتی شفاف، دقیق و مرتبط با موضوع و عنوان باشد.

۲-۵. مرور نظام‌مند پیشینه: اطلاعات زمینه‌ای و توضیحات لازم درباره پیشینه موضوع مقاله ارائه شود. (نه فهرست کردن منابع!)

۳-۵. تعریف مسئله یا سوال تحقیق: به وضوح بیان شود که مقاله در چه زمینه‌ای بحث می‌کند و سوال محوری که مقاله به دنبال پاسخ دادن به آن است، بیان شود.

۴-۵. بیان هدف مقاله: هدف اصلی پژوهش به‌طور مختصر و روشن توضیح داده شود. این بخش باید نشان دهد که مقاله به دنبال پاسخگویی به چه مسئله‌ای است، چه تأثیری در حوزه مطالعات علمی و دینی دارد و چگونه می‌تواند به توسعه دانش و رفع خلأهای پژوهشی کمک کند. همچنین باید اهمیت پژوهش برای جامعه علمی و کاربردهای آن در حوزه‌های مرتبط برجسته شود.

۵-۵. ساختاربندی مقاله: به اختصار توضیح داده شود که مقاله چگونه سازماندهی شده است و چه موضوعاتی در بخش‌های مختلف بررسی خواهند شد. این ساختار می‌تواند کمک کند تا مقدمه‌ای واضح، جذاب و موثر نوشته شود که خواننده را برای ادامه مطالعه مقاله ترغیب می‌کند.

مثال:

۱. شروع با کلیات: (با گسترش شبکه‌های اجتماعی، نگرانی‌ها درباره تأثیرات روان‌شناختی افزایش یافته...)

۲. بیان صریح هدف: این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این پرسش است که...

۶. متن اصلی (بدنه تحقیق)

در نگارش متن اصلی یک تحقیق، که به عنوان بستر اصلی برای بیان محتوای پژوهش و دیدگاه‌های نویسنده عمل می‌کند، رعایت اصول علمی و پژوهشی حیاتی است. این اصول نه تنها به اعتبار مقاله کمک می‌کند، بلکه خوانندگان را نیز در درک عمیق‌تر موضوع یاری می‌نماید. از جمله این اصول می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف. طرح پرسش: آغاز هر تحقیق معمولاً با طرح یک پرسش یا مسئله مشخص صورت می‌گیرد که هدف اصلی تحقیق را تعیین می‌کند و چارچوب بررسی‌های بعدی را مشخص می‌سازد.

ب. دقت در استناد به منابع: ذکر منابع معتبر و مرتبط، اعتبار تحقیق را افزایش می‌دهد. باید توجه ویژه‌ای به صحت اطلاعات و دقت استناد به منابع صورت گیرد.

ج. ارجاع به منابع معتبر: استفاده از منابع علمی معتبر و متون علمی قبلی در تحقیقات، به قوام متنی کمک کرده و زمینه‌سازی برای پژوهش‌های آتی را فراهم می‌کند.

د. نتیجه‌گیری مناسب: نتیجه‌گیری باید بر اساس اطلاعات و شواهد ارائه شده صورت گیرد و به‌خوبی جمع‌بندی مطالب را منعکس نماید.

ه. روان بودن و رسایی متن: از به کارگیری واژه‌های نامانوس، عبارات پیچیده و نامفهوم، جملات طولانی و... پرهیز شود.

و. پرهیز از به کارگیری واژه‌های غیرفارسی: از به کارگیری واژه‌های عربی، انگلیسی و... در متن خوداری شود. اگر لازم بود از چنین واژه‌هایی استفاده شود، عربی یا لاتین آن در پاورقی نوشته شود و در متن اصلی، معادل فارسی آن با شماره ذکر گردد.

ز. پرهیز از اوصاف و القاب: از نگارش اوصاف و القابی مانند علامه، آیت‌الله، حجت الاسلام، پرفسور، دکتر، جناب آقای، سرکار خانم و... در متن تحقیق پرهیز شود، مگر اوصاف و القابی که برای شخص علم شده باشد؛ مانند ثقه الاسلام کلینی، شیخ طوسی، شیخ عباس قمی، علامه طباطبایی، امام خمینی، شهید مطهری و...

ح. ساختاردهی منظم عناوین: استفاده از ساختار منظم و منطقی در عناوین و زیرعناوین، به خوانایی متن کمک کرده و مسیر خواننده را در پیگیری مباحث روشن تر می‌کند.

۷. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این قسمت، یافته‌های مهم، برجسته و نتایج کلی جمع‌بندی می‌شوند. نتیجه‌گیری پاسخی نهایی به پرسش اصلی تحقیق و مقایسه نتیجه‌های به دست آمده با توجه به هدف‌های از قبل تعیین شده و تجزیه و تحلیل قسمت‌های عمده تحقیق و ارزیابی آن‌ها بدون ذکر ادله و شواهد می‌باشد. در نگارش نتیجه لازم است به نکات ذیل توجه شود:

الف- نتیجه از این جهت با چکیده متفاوت است که در نتیجه فقط نتایج حاصله از ادله و اقوال ذکر می‌شود، اما در چکیده به توضیح مسئله تحقیق و اهداف و روش‌ها و سیر بحث پرداخته می‌شود.

ب- در نتیجه‌گیری محقق ضمن نوشتن نکات برجسته و یا کاستی‌های تحقیق که نتوانسته است به آن‌ها پاسخ گوید، با استنباط و ارائه راه حل، تا حدی مسئله را تکمیل یا به صورت کامل آن را حل می‌کند.

در برخی مقالات ممکن است محقق به راه کارهایی در زمینه موضوع و مسئله رسیده باشد که در این قسمت آن را بیان می‌نماید. همچنین ممکن است محقق به این نتیجه برسد که موضوع، نیاز به پژوهش‌های دیگری دارد که در دایره مقاله او نمی‌گنجد و یا با آن ارتباط مستقیم ندارد. در این صورت آن‌ها را در قالب پیشنهادات پژوهشی بیان می‌کند. این پیشنهادات می‌تواند راهگشای طلابی باشد که در جستجوی موضوعات مناسب پژوهشی هستند.

۸. منابع و ارجاعات

الف) سبک ارجاع‌دهی:

تمامی استنادات و ارجاعات مقاله باید به صورت درون‌متنی و به شیوه APA7 باشد و از درج ارجاعات زیرنویس پرهیز شود. این روش به انسجام و شفافیت متن کمک کرده و به خوانندگان این امکان را می‌دهد تا در همان لحظه مطالعه، به شناسایی منبع اطلاعات بپردازند. فقط اسامی خاص، اصطلاحات لاتین و ارجاعات توضیحی در زیرنویس ذکر شود.

برای تسهیل و دقت در فرآیند ارجاع‌دهی، استفاده از ابزارهای ارجاع خودکار مانند نرم‌افزارهای مدیریت مراجع یا قابلیت‌های ارجاع‌دهی در نرم‌افزار Word الزامی است. این ابزارها به نویسندگان کمک می‌کنند تا ارجاعات خود را به صورت سیستمی و دقیق مدیریت کنند و تغییرات در منابع به سادگی اعمال شوند.

نکات کلیدی:

- ارجاع درون‌متنی: (نویسنده، سال، شماره صفحه)
مثال: (رحمانی، ۱۴۰۲، ص. ۴۵)
- برای منابع دیجیتال بدون صفحه: (کاویانی، ۱۴۰۱)
- منابع با سه نویسنده: (نوری‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹)

ب) فهرست منابع

الزامات:

- قرآن و نهج البلاغه به ترتیب در ابتدای بخش منابع درج شده و در ردیف الفبایی قرار نمی‌گیرند.
- فقط منابع مستقیم استناد شده در متن در فهرست منابع می‌آیند.
- ترتیب الفبایی بر اساس نام خانوادگی باشد.
- استفاده از ابزارهای مدیریت منابع مانند Zotero، Mendeley یا EndNote.

قالب‌های نمونه:

۱. کتاب:

اخوان، م. (۱۳۹۹). روش‌شناسی پژوهش کیفی. انتشارات سمت.

۲. مقاله:

حسینی، س.، و محمدی، ر. (۱۴۰۰). تأثیر آموزش دیجیتال بر یادگیری. فصلنامه فن آوری آموزشی، ۱۵(۲)، ۴۵-۶۷.

۳. منبع اینترنتی:

جهانی، پ. (۱۴۰۱). آسیب شناسی آموزش مجازی در ایران. بازیابی از <https://example.com>
(DOI): [10.22081/jare.2011.65861](https://doi.org/10.22081/jare.2011.65861)

حاشیه بندی و فاصله گذاری

- حاشیه های سمت راست بالا و پایین ۳ سانتی متر و حاشیه سمت چپ ۲ سانتی متر است. این حاشیه باید در سرتاسر مقاله رعایت شود.
- استفاده از کادر و علائم دیگر در سرصفحه (Header) مجاز نیست.
- فاصله سطرها در تمامی متن اصلی مقاله حداقل ۱ و حداکثر ۱.۱۵ سانتی متر می باشد.
- فاصله عناوین اصلی با متن قبل برابر ۲۴ Pt نرم افزار Word باشد.

نوع متن	نوع قلم	اندازه
عنوان مقاله	B Lotus	۱۶
نام نویسنده	B Lotus	۱۴
تیترهای اصلی	B Lotus بر جسته	۱۴
تیترهای فرعی	B Lotus بر جسته	۱۳
متن چکیده	B Lotus نازک	۱۴
متن مقاله فارسی	B Lotus نازک	۱۴
متن مقاله انگلیسی	Times New Roman	۱۴
متن پاورقی فارسی	B Lotus نازک	۱۱
متن پاورقی انگلیسی	Times New Roman	۱۱
فهرست منابع و مآخذ فارسی و عربی	B Lotus نازک	۱۴
فهرست منابع و مآخذ انگلیسی	Times New Roman نازک	۱۴

لیست بررسی

- ☐ نوع و اندازه قلم عنوان مقاله، مطابق فرمت تنظیم شده است.
- ☐ قلم متن چکیده با B Lotus نازک و اندازه ۱۴ نوشته شده است.
- ☐ کلیدواژه‌ها با نشانه «» فارسی از یکدیگر جدا شده‌اند.
- ☐ تیترهای اصلی با قلم B Lotus برجسته اندازه ۱۴ است.
- ☐ تیترهای فرعی با قلم B Lotus برجسته اندازه ۱۳ است.
- ☐ بعد از عناوین، دو نقطه (:) وجود ندارد.
- ☐ مطالب متن با قلم B Lotus نازک ۱۴ است.
- ☐ شماره صفحه در وسط آمده و ۱/۵ سانتی‌متر از پایین صفحه فاصله دارد.
- ☐ اندازه قلم متن پاورقی فارسی B Lotus نازک ۱۱ و اندازه متن پاورقی انگلیسی Times New Roman نازک ۱۱ است.
- ☐ بعد از شماره پاورقی نقطه گذاشته شده است.
- ☐ شماره‌گذاری پاورقی‌ها در هر صفحه جداگانه انجام شده است.
- ☐ اندازه قلم منابع فارسی B Lotus نازک ۱۴ و انگلیسی Times New Roman نازک ۱۴ است.
- ☐ منابع به صورت خودکار براساس حروف الفبا تنظیم شده است.